

אתגר – מפות ירושלים

"... זאת ירושלים, בתוך הגוים שמתיה; וסביבותיה, ארצות" (יחזקאל ה', ה')

ירושלים הייתה תמיד מרכז העולם עבור עם ישראל. בכל הזדמנות אנחנו מעלים את ירושלים על ראש שמחתנו. גם במקרים של אבל. מסתבר שירושלים נצבת במרכז העולם גם עבור הגויים. המלחמה הקשה שאנחנו נלחמים על ירושלים מזה אלפי שנים עם כל הגויים – מוכיחה כי גם אצל עמים אחרים היא תופסת מקום קדוש ומרכזי בחייהם ובתרבותם.

עיון במפות העתיקות ששרטטו את ירושלים – מוכיח טענה זו.

***** כל המפות והפריטים באתגר זה מתוך אתר הספרייה הלאומית**

פתחו את **מפת התלתן** משנת 1581 :

מפת התלתן 1581

זו אחת המפות העתיקות והמפורסמות בעולם. שימו לב לצורתה המיוחדת

1. מה מביעים שלושת העלים? מהן היבשות המצוירות במפה, ומי חסרה? אילו ערים מרכזיות מיוצגות בה? (שימו לב שהאות V מייצגת את האות U)

2. איזו עיר במרכז המפה? מדוע לדעתכם? איזה רעיון מסמלת הצורה המיוחדת שבה צוירה המפה?

שימו לב שמפת התלתן מתארת את היבשות שנכללו ב"עולם הישן" (היבשות שהיו מוכרות עד גילוי אמריקה). התיאור אינו מציאותי אלא אידאולוגי. בתקופתו של בוטינג לא היו אמצעי מדידה משוכללים. גם כאשר כבר היו אמצעי מדידה, לעתים בחרו הקרטוגרפים (קרטוגף = צייר מפות) לזנוח את הדיוק לטובת הבעת רעיון באמצעות המפה.

כעת נכיר עוד שתי מפות של ירושלים, מציאותיות קצת יותר... הכנסו לקישור :

מפת אמסטרדם

3. האם היא נראית כמו מפה? מה מתואר ומצויר בה? (שימו לב אתם יכולים להגדיל את המפה על מנת לעיין בפרטים)

4. מהו סוג המפה? (טופוגרפית / ימית / מפת העולם / תצלום אוויר / מפה אסטרונומית / מפה עירונית / מפה מדינית / מפה דמיונית) תוכלו לסמן יותר מסוג אחד

5. מה ידוע לכם על הפקת המפה? (תוכלו לחפש מידע על המפה באתר הספרייה הלאומית)

שם יוצר/ת המפה _____ מועד הדפסת המפה _____

מקום הדפסת המפה _____ באיזו שפה כתובה המפה? _____

פרטים נוספים שמצאתם :

כל מפה נוצרה מתוך מטרה מסוימת. המטרה עלולה להשפיע על יוצר המפה להדגיש או להשמיט פרטים מסוימים.

6. אילו אתרים אתם מזהים במפה? _____

רשמו את שם האתר ואת המספר שלו

7. האם יש פרטים חשובים שלדעתכם חסרים במפה? מהם?

8. הגדילו את המפה - שימו לב לאיורים – מה הם מציינים?

כיצד מצוירות החומות במפה? האם הן בנויות כך במציאות?

תוכלו להשוות את המפה העתיקה עם המפה העכשווית:

[מפות גוגל מראה מהר הזיתים](#)

9. מדוע לדעתכם מצוירים אנשים בתחתית המפה? מי הם? מה תפקידם? מה רצו יוצרי המפה להראות?

נעבור למפה שלישית:

מפה של ארץ ישראל משנת 1899, אשר נוצרה על ידי אפרים מיכאל גראווער באודסה.

זוהי מפה _____ שימו לב מה מסומן במפה:

מקומות יישוב מתקופות שונות. נסו לזהות מאילו תקופות שונות היישובים הללו:

שימו לב למידע המעניין שמוסיף יוצר המפה בצד ימין שלה.

בפינה הימנית העליונה משורטטת מפה קטנה של ירושלים. במה היא שונה מהמפות הקודמות שראיתם?

מדוע יוצר המפה מצטט פסוקים שונים מסביב למפת ירושלים? מה מטרתו?

קצת הרחבה - למתעניינים בעיצוב מפות – פיתחו את המפה של סטפן אילש משנת 1873:

[המפה של סטפן אילש](#)

המפה מצוירת כמו תצלום אוויר. היא צוירה ב 1873.

באיזה מקום לדעתכם עמד הצייר כדי לראות את כל ירושלים בבת אחת ולצייר אותה? לקרטוגרף סטפן אילש לא היה מטוס ולא מצלמה. לכן... הוא בנה קודם דגם של ירושלים. רק לאחר מכן עמד מעליו וצייר את המפה.

[הדגם של סטפן אילש](#)

אם תרצו ללמוד על חייו של קרטוגרף – תוכלו לקרוא עליו בקישור הבא:

[הקרטוגרף הירושלמי סטפן אילש](#)

10. משימה לסיום:

עד כמה מרכזית ירושלים בחייו של כל יהודי? נדמה שזה ברור...
רשמו חמש דוגמאות הממחישות זאת:

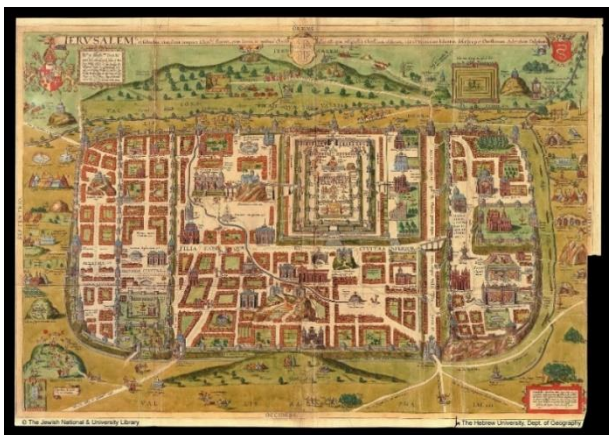
ירושלים של חלום

עתידה ירושלים להיות מתרחבת בכל צדדיה, ושערי ירושלים עתידין להיות מגיעין עד דמשק" (מדרש ספרי דברים , א')

בואו נדמיין שאתם קרטוגרפים שחיים ועובדים בארמונו של מלך ישראל בעוד נניח ... 50 שנה. איך אתם רוצים שירושלים תיראה? יש לכם אפשרות לצייר את המפה עם ציורים/הדגשות/תוספות מילוליות .

קחו דף בגודל A4 וציירו עליו את מפת ירושלים – כפי שהיא נראית בעיניכם. ציירו אותה לאו דווקא בדיוק פיזי – אלא בעיקר על מנת שתבטא את ירושלים שאתם חולמים עליה.

(אם מתחשק לכם אתם יכולים לבחור תקופה היסטורית אחרת בתולדות עם ישראל. בכל מקרה – נמקו והסבירו את המפה שציירתם)

בהצלחה בעניין ובהנאה!